

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Banca Poporală” Dej, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare” Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chiorana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Dețunata”, „Doina”, „Economia” Cokalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișorul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Industria”, „Iulia”, „Lăporana”, „Lugoșana”, „Lucașfărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Sylvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărandeana”, „Zlăgnea”, „Agricola”, însoțire economică de magazin și anticipațiuni, Hunedoara.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—.

DIRECTOR
IOAN I. LAPĚDATU.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiu unui cm² câte 10 fileri.

Anul IX.

Sibiiu, 23 Iunie 1907.

Nr. 25.

Concurența.

III.

Cu mult mai grea și mai simțitoare decât concurența în împrumuturile cambiale și în celelalte afaceri de bancă este concurența creditelor ipotecare cu care ne vom ocupa în articolul nostru de azi.

Cauzele cari fac ca această concurență să fie mai grea și mai simțitoare sunt multe. Între acestea cu deosebire trei merită să fie amintite.

În prima linie amintim băncile mari de credit fonciar din capitală, cele două bănci puternice săsești din Sibiiu, Cassa de păstrare din Brașov și Timișoara și încă alte câteva de calibrul acestora, adevărat institute cari emit scrisuri fonciare și cari în urmărire pot să lucreze cu mult mai ieftin decât mulțimea băncilor din țară. Aproape toți dintre ceice cunosc câtuș de puțin natura afacerilor ipotecare și au lipsă de credite mai mari se adresează institutelor numite, așa încât moșiile bune, de valoare și cu proprietatea rânduie sunt legate la acestea. Pentru noi aceasta e un fapt care — din punct de vedere al intereselor noastre național-economice — nu ne poate fi de folos pentru că pământul românesc, proprietatea românească ajunge dependentă de factori străini de poporul nostru.

În al doilea rând vin băncile străine de mijloc, cari încă pot lucra în ramul afacerilor ipotecare mai ieftin decât băncile noastre. Astfel băncile săsești de prin orașele Ardealului, deși nu emit scrisuri fonciare, totuș, pe lângă o provizie de lichidare de regulă de 1% și un storno de 2%, lucrează cu o dobândă de 6%, ba prin unele locuri chiar cu 5½%. Tot asemenea și băncile străine, cari cedează pretenziunile lor ipo-

tecare institutelor mari din capitală încă lucrează aproape în aceleași condițiuni ca băncile săsești. Din contră noi, chiar dacă am lua o mică provizie de lichidare și ne-am asigură un storno oarecare, cu 6% abia am putea lucra. Și iată de ce. Pretenziunile noastre ipotecare ni-se escontează în cazul cel mai favorabil cu 5½%, ba în timpuri mai grele financiare când banii sunt scumpi, cum e de ex. și astăzi, cu greu se pot închipui cedări sub 6%. În felul acesta, dacă e vorba să rămână și băncilor noastre ceva profit, ele vor trebui să lucreze cu cel puțin 6½—7%, adevărat cu o diferență de aproape 1% față de băncile numite mai sus. Din acest motiv chiar și proprietarii mai mici, cari nu se adresează băncilor mari cu cererile lor de credit, mai bucuros preferă băncile străine decât pe ale noastre, prin ceace se naște pentru interesele noastre economice un inconvenient tot atât de jignitor ca și cel amintit în rândul întâi.

În sfârșit a treia împrejurare care îndepărtează clientela dela băncile noastre, este lipsa de orientare și pricepere a acesteia. Sunt în zilele noastre o mulțime de bănci, cari întru nimic nu pot lucra mai ieftin ca institutele noastre de bani, dar cari prin agenți și reclame incomplete isbutesc să seducă publicul, să-l facă să creadă că creditele li-s mai ieftine decât în realitate. Cine n'a auzit de credite ipotecare de 4—5%, dar cari, dacă luăm în considerare spesele, proviziile și special cursurile cu cari se lichidează, se urcă adeseori și peste 8%? Desigur, toți. Cu toate acestea clientela ascultă, se lasă sedusă de reclame și agenți și părăsește băncile noastre, dela cari, dacă ar avea priceperea de lipsă, ar putea vedea că poate obține credit în condițiuni mai bune și mai cinstite.

Aceste sunt cele trei cauze mai de samă,

cari îngreunează situația băncilor noastre față de cele străine în concurența creditelor hipotecare.

*

Cunoscând aceste cauze, se naște întrebarea ce e de făcut pentru delăturarea lor? Iată ce.

Înainte de toate, dacă voim ca proprietatea noastră bună să nu mai fie avizată la creditul străin se cere ca băncile noastre mari să facă tot posibilul ca cel puțin scrisurile fonciare românești să fie scutite de dare și să fie cunoscute și cerute în cercuri cât mai largi. Prin aceasta s'ar ajunge deodată două scopuri. Întâi, s'ar da posibilitate băncilor noastre mari să poată lua lupta cu institutele amintite mai sus ca emitente de scrisuri fonciare, oferind clienților mari și solizi credite ceva mai ușoare și mai ieftine. În al doilea rând celorlalte bănci românești li-s'ar putea prelua pretenziunile hipotecare în condițiuni mai avantajoase prin ceea ce li-s'ar da putința să lucreze ca orișicare dintre băncile străine similare.

Înțelegem destul de bine, că nu e lucru tocmai ușor a pune în circulațiune scrisuri fonciare libere de dare și a le căuta și asigura pe piețe nouă și avantajoase. Dar oricât de greu ar fi acest lucru, avem credință că se va putea face.

E departe de noi intențiunea a ne amesteca în chestiuni străine de competența noastră. Cu toate acestea însă ne permitem o întrebare. Oare publicul românesc, care își deschide atât de des punga pentru a mări capitalurile de circulațiune ale atâtor dintre băncile noastre, să nu fie capabil a face urcări de capital și pentru scopul unui fond, care să-i asigure liberarea de dare a scrisurilor fonciare? Cine se îndoiește — nu ne cunoaște. Și când știm că bănci mari și cu reputațiune și-au format fondurile trebuincioase pentru îmbunătățirea scrisurilor fonciare prin urcarea capitalurilor acționare, nu ne vine a crede, că ceea ce au putut alții să nu putem și noi.

Cât privește chestiunea plasării scrisurilor fonciare, suntem siguri că îndatăce s'ar regulă afacerea liberării lor de dare, bonitatea și rentabilitatea fiindu-le mai mare, de bunăsamă că și căutarea le-ar fi alta. Și dacă n'ar fi decât numai băncile noastre cari, în asemenea caz, le-ar putea folosi mai ușor și în măsură mai mare și instituțiunile și fundațiunile noastre publice, cari și-ar putea plasa o parte mai mare a averii lor în astfel de valori, — aceasta ar însemna un avantaj neasemănat față de starea de azi.

În chipul acesta, dacă nu total cel puțin în mare parte am delătură cele dintâi două dintre cauzele principale cari de prezent ne îngreunează atât de mult poziția în concurența creditelor hipotecare.

Trecând acum la a treia și cea din urmă cauză a concurenței: lipsa de pricepere și orientare a clientelei față de agenții interesați și reclamele tendențioase, credem că singurul remediu în contra acesteia ar trebui să fie o contraacțiune a factorilor noștri chemați. Trebuie să căutăm și arătăm cazuri concrete din cari oamenii să învețe și să se convingă și trebuie atrasă atențiunea celor mai puțin pricepuți asupra tuturor momentelor cari vin luate în considerare la judecarea ofertelor de credite hipotecare. Întocmai ca foile străine de specialitate, așa și noi să prezentăm socoteli aieva și să desvălim fără cruțare abuzurile ce se fac prin agenți și reclamele seducătoare în afacerile de împrumuturi hipotecare. În chipul acesta am contribui și noi la discreditarea și asasinarea — prin însaș faptele sale — a acestui mijloc de concurență condamnată, care, cu deosebire la noi, pare că-și trăiește de prezent zilele de mărire și înflorire în paguba și detrimentul poporului și băncilor noastre.

Încă un articol și vom încheia. I. I. L.

Al VIII-lea congres economic internațional.

(Continuare).

III.

Chestiunea funcționarilor agricoli.

Această chestiune a fost tratată pe larg de 6 conferențieri. Punctele principale ale proiectului făcut de conferențiarul maghiar *Frideric Rovara* au fost aceste:

Să se iee dispoziții legale pentru asigurarea funcționarilor agricoli la timp de nepuință și bătrânețe cum și pentru asigurarea văduvei și a orfanilor lor, astfel ca sarcina să o supoarte patronii împreună cu funcționarii.

„Funcționari agricoli” să se numească pe viitor numai cei cu calificatie în regulă.

Arândator al unei proprietăți peste 500 jug. să poată fi pe viitor numai agricultori calificați.

În toate oficiile și posturile unde sunt necesare cunoștințe agricole, să se institue numai agricultori calificați.

Profesorul *Fricke*, prezidentul ligei reuniunilor funcționarilor agricoli germani a propus următorul proiect de coneluz:

Asigurarea penziunii pe sama funcționarilor agricoli și a urmașilor lor este în interesul acestora, al proprietarilor și al publicului și de aceea trebuie să se stăruie spre acest scop în toate statele unde nu există asigurare de penziuni pe sama acestor funcționari.

În scopul calificării mai bune a persoanelor aplicate în serviciul agriculturii este de dorit, că func-

ționarii inferiori cari s'au calificat numai pe cale practică, să frecventeze un an-doi și o școală agricolă medie pentruca să-și însușască cunoștințe teoretice și practice în direcțiuni mai nouă. Referitor la funcționarii agricoli, dacă ei voiesc să-și câștige calificare științifică temeinică, va fi bine dacă, după sfârșirea unei școale agricole medii și după mai mulți ani de practică își vor continua studiile la o școală agricolă superioară.

Baronul *Egger*, secretarul reuniunii agricole austriace, a propus următoarele:

Statul să asigure, prin lege, locurile existente pentru cei calificați în academii, astfel că la complexuri de proprietăți anumite să poată fi numiți ca conducători numai persoane calificate în academii agricole.

Pentru cei calificați în academii s'ar mai deschide locuri nouă, dacă în singuraticile clase ale guvernului și ale comitatelor ei ar fi instituiți în cere mai larg, asemenea dacă li-s'ar da posturi de referenți la consulat și în corporațiunile de interes agricol, și dacă s'ar stărui ca la însoțiri și tovarășii să fie conducători oameni de specialitate.

Dr. *Ios. Boettger*, directorul domeniului principelui Windischgrätz, a prezentat un proiect cu mult mai practic:

Pentru a asigura avantajii cuviincioase absolvenților școalei agricole superioare la pășirea lor pe cariera practică, este de recomandat, că aceste școale să se razime în mare măsură în aplicarea materialului de învățământ teoretic la economii de instrucțiune mari. Acest scop s'ar ajunge mai ușor, dacă în viitor școalele superioare ar servi mai ales pentru scrutări științifice și pentru educația profesorilor, iar educația funcționarilor agricoli și a agricultorilor practici s'ar face în academii de specialitate, organizate în cea mai strânsă legătură cu viața practică; astfel că pentru ascultătorii acestor academii n'ar fi necesar examenul de maturitate al unei școale medii.

A treia chestiune aici aparținătoare a fost că trebuie să se ceară atestat de calificare dela conducătorii independenți ai afacerilor agricole și silvanale? Profesorul *Gutenberg* a făcut următorul proiect:

Al VIII-lea congres agricol internațional ține a fi un lucru rău, că la manipularea afacerilor agricole și silvanale, și încă chiar la conducerea acestora, foarte adesea se aplică indivizi fără calificare, sau nu indeajuns calificați, prin ceea ce buna economie la astfel de proprietăți devine problematică, proprietarul și economia națională suferă pagubă și situația socială a funcționarilor agricoli decade.

Dovedirea calificării oficialilor agricoli statul e îndreptătit a o face obligatorie numai la manipularea complexurilor mai mari de păduri, pentrucă ținerea în stare bună a acestor păduri este o condiție a binelui public; extinderea acestui drept și la proprietățile agricole ar limita dreptul de dispunere independentă. La cei aplicați din partea statului sau prin intervenția acestuia la lucrările tehnice de cultură ce sunt a se execută pe sama privaților e necesară documentarea calificăției de specialitate.

Congresul ține a fi de dorit că manipulatorii economiilor agricole și silvanale să-și dovedească calificarea și că în această direcție ar trebui să stăruiască și reuniunile funcționarilor agricoli și instituțiunile interesate.

Baronul *Haerdil*, medic în Viena, a propus referitor la această chestiune:

Congresul nu ține a fi necesar ca conducătorii independenți ai afacerilor agricole să-și documenteze

calificarea; ține însă a fi necesar din punctul de vedere a binelui public ca oficialii economiilor silvanale în tot cazul să-și dovedească calificarea pentru cuanturi hotărâte de teritorii de păduri mai mari.

+

Evidența împrumuturilor personale.

Ultimul număr al revistei „Pénzintézeti Szemle“ se ocupă cu o chestiune de manipulațiune internă la bănci, care este vrednică să fie urmărită cu atențiunea cuvenită și din partea conducătorilor băncilor noastre.

Este vorba de purtarea unei evidențe speciale asupra averii nemișcătoare a debitorilor personali, adică a debitorilor cambiali ori pe obligațiuni neintabulate ai institutelor de bani.

Știm, că chiar și la multe din institutele noastre mai mari de bani, împrumuturile cambiale și pe obligațiuni cu cavenți se prolongesc de multeori ani de zile, fără a mai controlă dacă situația materială a celor obligați este aceeaș, ca la votarea împrumutului sau poate schimbată spre mai rău, deși un control periodic în direcția aceasta este nu numai important, ci deadreptul necesar, mai ales în ziua de azi, când nici poporul sătean nu mai este străin de diferitele apucături rafinate (transcrierea ori vânzarea moșiei, împovărarea cu datorii fictive etc.) prin care poate eși din obligo și poate trage pe sfoară pe creditorii săi.

Unele institute de bani pentru a avea un control oarecare se mulțimesc dacă la prolongiri bărbații lor de incredere, informatorii, cari au mijlocit contractarea împrumutului și intervin pentru prolongirea aceluia, constată simplu, că situația materială a debitorilor este nealterată. Experiența însă va fi dovedit multora, că informațiile acestea nu totdeauna sunt demne de credință și exacte, pentrucă informatorii ocupați și cu alte afaceri private ale lor nu vor putea fi nici ei totdeauna în curent cu ceea ce face clientela, fie aceea chiar în nemijlocita lor apropiere, și afară de aceasta pot fi și ei duși în rătăcire, de cei conduși de gânduri și apucături frauduloase.

La alte institute de bani este uz de a cenzură și cererile de prolongiri întocmai ca și cererile nouă de împrumut. În modul acesta poate se exerciază un control ceva mai sever asupra clienților, dar desavantajul este, că se îngreunează prea mult manipulația internă și nu arareori și clientela cu cheltuielile și taxele de informație ale agentului.

Față cu aceste mijloace de control insuficiente, superficiale, evidența propusă de d-nul M. Glücksmann din Lugoj în „Pénzintézeti Szemle“ și pe care o descriem în cele următoare, poate face institutelor de bani, cari ar introduce-o, cele mai prețioase servicii în ce privește controlul neîntrerupt al situației materiale și mai cu seamă a averii imobile a debitorilor lor personali (cu cambii sau obligațiuni simple neintabulate) și aceasta cu muncă relativ puțină și cheltuieli asemenea neînsemnate.

Observăm, că aci se tractează de creditele personale țărănești, la acordarea cărora pondul principal se pune de cele mai multeori, nu atât pe averea mișcătoare a debitorilor, cât mai mult pe averea imobilă a acceptantului și a cavenților. Este deci de deosebită importanță a țineă cont și evidență nu numai la acordarea împrumutului, ci și sub întreaga durată a aceluia de situația cărții funduare a debitorilor pentruca îndată ce s'ar observă vre-o schimbare mai mare — vânzare, execuție, intabulare nouă etc. — să se

poată lua imediat măsurile de precauțiune de lipsă: restrângerea ori totala detragere a creditului.

Evidența, ce ne preocupă este contemplată a se purta pe foi volante, conform formularului de mai jos, pentru fiecare debitor, fie acceptant, fie cavent, pe câte o foaie aparte, iar schimbările ivite în cursul timpului în situația originală a cărții funduare, a se executa în aceste foi de evidență, pe baza unor consemnări lunare, ce s'ar procura dela registratura cărții funduare asupra tuturor actelor de orice natură intrate și înregistrate la acest oficiu. Consemnările acestea lunare, conziderând publicitatea cărților funduare le-ar putea cu inlesnire face oricare împiegat de incredere al acelui oficiu, (protocolistul sau altul) având firește a primi pentru osteneala sa o remunerație corespunzătoare dela institutul de bani pe care-l servește.

Iată formularul evidenței din chestiune:

Numele și domiciliul debitorului:		Votat: 5 Noembrie 1906 Nic. Muntean, Săliște Credit votat K 150	
Realitățile și schimbarea lor: Casa Nrul 92 și 5 jugăre pământ.		Insemnări: Situația dela 5 Nov. 1906	
Vândut 1 jugăr.		vezi consemnarea din Ianuarie 1907.	
Proprietarul și schimbarea lui			
Nic. Muntean $\frac{1}{2}$ și soția născută Ana Ionescu $\frac{1}{2}$ Transcris pe Petru Muntean		vezi consemnarea din Februarie 1907.	
Sarcinile și schimbările lor			
		K	f
„Cassa de păstrare“, Săliște	500	—	
„Brădetul“, Orlat	400	—	vezi consemnarea din Februarie 1907.

Precum se vede din evidența aceasta debitorul a avut la 6 Nov. 1906 când a cerut împrumutul, conform lustrum-ului de carte funduară produs, 5 jug. de pământ; proprietar a fost debitorul cu soția sa, asemenea subscrisă; sarcini au fost K 500. Averele prețind cel puțin K 1500 și fiind și caventii cu avere, împrumutul cerut s'a putut vota fără rizic.

Institutul de bani extrage din conspectul lunar, ce-l primește în urma unei înțelegeri prealabile dela protocolistul oficiului de carte funduară, numele tuturor persoanelor cu care stă în oarecare legătură de afaceri și în a căror imobili s'a făcut vreo schimbare și execută schimbările în evidența sa.

În exemplul de sus, conform consemnării din Ianuarie 1907, debitorul a vândut 1 jug.; cele 4 jugăre rămase oferind, chiar și în cazul unei licitații, garanție abundanță, cambiul s'a prolongit. Consemnarea din Februarie 1907 deja arată că debitorul și-a transcris averea pe fiul său, care a împovărat-o cu un nou împrumut, astfel că în cazul unei licitații, după acoperirea sarcinilor intabulate, abia ar mai rămâne ceva și pentru cambiu. Într'un astfel de caz un institut precaut va pretinde dela acceptant imediat achitarea întregii pretenziuni scadente, pentru a nu fi constrâns a împrocesa pe caventii, lucru ce ar trebui să se facă

numai în cazuri excepționale, când dela acceptant pretenziunea este cu totul neincassabilă.

Dacă debitorul nu plătește, institutul îl improce-suaiază, pentru a-și încasa pretenziunea eventual din averea mișcătoare a debitorului intrucât în interval nu a trecut și aceasta în proprietatea altuia, lucru, ce nu arareori ce întâmplă chiar și la țărani. În caz când caventii încă ar avea avere puțină ori împovărată și prolongirea cambiei s'a făcut după transcrierea aerei, atunci prea ușor se poate întâmpla ca pretenziunea să fie neincassabilă și să ajungă la amortizare. Dacă însă prolongirea s'a făcut într'un timp când debitorul a figurat încă ca proprietar în cartea funduară, atunci după actuala praxă judecătorească pretenziunea de cele mai multeori se va putea valida cu succes și față de urmașul de drept al debitorului, mai ales când acela este o rudenie apropiată a debitorului.

Cum vedem evidența de sus este în adevăr practică și s'ar putea introduce mai cu seamă la institute, a căror activitate se restrânge pe teritoriul a una ori cel mult 2—3 oficii de carte funduară.

Munca ce o impune purtarea și controlarea consemnărilor lunare este la tot cazul echivalată de folosul ce rezultă pentru institut, care în modul acesta nu este așa ușor expus la pagube din partea debitorilor de reacredință ori ușuratici.

Curs pentru funcționari de bancă.

Am amintit în treacăt în primarticolul nostru din Nrul 23 că reuniunea „Dunántuli pénzintézeti tisztviselők egyesülete“ proiectează a aranja în vara aceasta un „curs practic“ pentru funcționari de bancă în o stațiune balneară și ne-am exprimat totodată părerea că, din cauza speselor prea mari, ținem de problematică realizarea acestei idei.

Precum se anunță acum, numita reuniune, reușind a câștiga ajutor material dela „Asociațiunea regn. a inst. de bani din Ungaria“ de fapt va aranja prelegerile proiectate, dar conform prevederilor noastre, nu în o stațiune balneară, ci în orașul *Keszthely* (com. Zala). *Cursul va țineă dela 4—24 August a. c. va să zică 3 săptămâni* și poate participa la el orice funcționar de bancă din țară; membrii reuniunii funcționarilor, care aranjează cursul, gratuit, iar nemembrii pe lângă o taxă de K 10. După încheierea cursului frecuranții se provăd cu atestat de frecuranță. Ca prelegători funcționează mai mulți distinși specialiști din capitală și provincie.

Iată materialul, care formează obiectul prelegerilor:

Instituțiunile de credit. Piața internațională de bani. Bursa. Efectele. Emisiunile. Operațiunile de bancă. Controlul institutelor de bani. Dreptul cambial (cu exemple din praxă). Singuraticele capitole ale legii comerciale. Inventarul. Bilanțul. Revizuirea bilanțului. Politica de bancă. Administrația și contabilitatea institutelor de bani. Plățile. Capitoli principalii ai aritmeticeii comerciale. Calcularea planurilor de amortizare. Circulația de cec și clearing. Cassele de păstrare și Insotirile. Contribuțiunea întreprinderilor obligate la dare de seamă publică.

Afară de acestea se vor ține conferințe despre diferite chestiuni importante pentru funcționarii de bancă.

Odată pe săptămână frecuranții cursului vor discuta chestiunile puse pe tapet.

Deschiderea solemnă a cursului va avea loc la 4 August a. c. în sala festivă comunală. Prelegerile regulate se țin în localitățile institutului agronomic zilnic dela oarele 8 $\frac{1}{2}$ —11 $\frac{1}{2}$ a. m. Primăria comunală oferă locuință *gratuită* pentru vre-o 25—30 frecuanți în școala comunală; dealtcum comisiunea de în-cuarterare instituită se îngrijește de locuințe ieftine. Prânzul va fi comun în refectoriul institutului agronomic. Doritorii de a participa la acest curs să se anunțe din timp la dl *Emil Kotzidn*, șef-contabilul institutului „Somogy megyei takarékpénztár” în *Kaposvár*.

Ar fi bine — credem — când și dintre funcționarii băncilor noastre ar participa câțiva la acest curs, care promite a fi instructiv și de folos pentru participanți. Institutele noastre mai mari ar putea chiar vota un ajutor funcționarilor lor, cari ar dori să participe la cursurile amintite, obligându-i de sine înțeles a face un raport amănunțit asupra celor văzute, auzite și experimentate, pentru că călătoria la *Keszthely*, s'ar putea eventual împreună cu o mică călătorie de studii în câteva orașe cu institute mai mari de bani. Rapoartele acestea s'ar putea apoi foarte bine publica și în Revista noastră.

JURISDICȚIUNE.

Lozul de classă neplătit și a treia persoană. O a treia persoană, care a ajuns *bona fide* în posesiunea lozului loteriei de classă, este în drept a pretinde chiar și în cazul acela câștigul, ce a căzut asupra lozului, când cumpărătorul original n'ar fi plătit prețul aceluia.

(Curia reg. sub Nr. 102/1906 dela 28 Februarie 1907).

Dobânda mai mare de 8% sau detrasă pe timp mai îndelungat decât 6 luni. Dispoziția §-lui 5 al art. de lege VIII din 1877, în sensul căreia dobânda, ce trece peste 8% sau orice dobândă detrasă pe timp mai îndelungat decât 6 luni este a se conșidera ca replătită din capital — când se tractează de o pretenziune acoperită cu cambie — nu se poate validă.

(Curia regească Nrul 357/1906 dela 18 Aprilie a. c.)

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 13 Iunie 1907.

Deși toate rapoartele băncilor de emisiune mari constată pentru medio ameliorarea situațiunei financiare, totuș toate piețele privesc cu îngrijire și neîncredere desvoltarea evenimentelor în viitorul cel mai apropiat; în piață escontorii privați sunt peste tot foarte rezervați. Altfel nu se poate explica pentru ce atât Paris-ul cât și London-ul nu se pot decide a reduce etalonul dela 3 $\frac{1}{2}$ % și 4%. În Berlin au fost mari cererile de medio, s'au prezentat mai ales în escont cambii cu scadență scurtă. Discontul privat s'a ureat până la 5% și s'a redus mai târziu la 4 $\frac{3}{4}$ %.

Banca austro-ungară pe lângă toate cererile de medio s'a întărit, escontul a scăzut cu K 44:3 milioane la K 553:3 milioane, iar rezerva de bilete a crescut cu K 18 milioane la K 114:8 milioane. Comparată situațiunea de acum a băncii cu cea din 15 Iunie 1906, totuș cea din anul acesta este cu mult mai nefavora-

bilă, pentru că portofelul de cambii este cu aproape K 100 milioane mai mare, iar rezerva de bilete cu K 98 milioane mai mică. Și la noi e bătătoare la ochi rezerva deosebită a escontorilor, de aceea discontul privat s'a ridicat până la 4 $\frac{1}{4}$ %, aproape la nivel egal cu etalonul oficios al băncii.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Albina*”, institut de credit și de economii în *Sibiu*. La 15 crt. a expirat termenul pentru anunțarea optării la a III-a emisiune de acții a acestui institut, care emisiune cuprinde, precum se știe, 6000 acții noue de câte K 200, provăzute cu nrui curenți 6001—12,000. Emisiunea, precum aflăm, a succes splendid, anunțându-se la emisiune aproape totalitatea acțiilor vechi în număr de 6000, din al căror preț s'a și vărsat o sumă însemnată.

Acțiunile rămase neoptate se rezervă, conform prospectului lansat la timpul său, tot pe seama acționarilor vechi, dar cu prețul de K 400 care se va plăti în sensul §-lui 9 al statutelor tot în rate, astfel, ca până la 1 Iulie 1908 prețul să fie deplin plătit.

Termenul pentru subscrierea acestor acții îl va fixa direcțiunea în cursul lunii lui Iulie a. c.; la caz când până la termenul fixat de direcțiune se vor subscrie mai multe acții, decât cele rămase disponibile, reducerea se va face în proporțiunea fixată în § 7 al statutelor, însă astfel că, în prima linie, fiecare reflectant să primească, după posibilitate, câte o acție.

„*Cassa de păstrare*”, soc. pe acții în *Mercurea*, a convocat pe 26 crt. o adunare generală extraordinară, cu următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea și constituirea adunării generale. 2. Modificarea unor dispoziții statutare. 3. Urcarea capitalului societar și 4. Crearea unui fond de penziune al funcționarilor și votarea regulamentului.

„*Coroana*”, institut de credit și economii, soc. pe acții din *Bistrița*, anunță publicului interesat, că termenul de optare la acțiunile din emisiunea nouă a expirat la 10 crt. și acțiunile rămase neoptate se pot subscrie până la 30 Iunie a. c. Prospecte și coale de subscriere se trimet la cerere. Prețul de vânzare al acțiilor noue este K 235 și prima rată de K 55 plătită la 30 Iunie a. c.

„*Drăganul*”, institut de credit și economii, soc. pe acții, noua întreprindere financiară din *Beiuș*, și-a convocat adunarea generală de constituire pe 26 Iunie a. c. cu ordinea de zi prevăzută în § 154 al articol. de lege XXXVII din 1875.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Conform raportului publicat de ministerul ung. de agricultură la jumătatea lunii curente situațiunea sămănăturilor și peste tot a împrejurărilor agricole în țară se prezintă astfel:

...Cu toate că umblarea timpului în unele regiuni ale țării a fost favorabilă, prospectele recoltei cerealelor s'au ameliorat numai puțin, circa cu 2% adică cu vreo 700,000 măji metrice la grâu și cu vreo

200,000 măji metrice la săcară, ceea ce nu joacă rol în recolta generală de rotund 42 mil. măji metrice, ce obținem în Ungaria în anii cu o recoltă cel puțin mijlocie. Conform acestora situațiunea agricolă în general nu se poate numi satisfăcătoare, mai ales încât se referă la *spicoase*, care în foarte multe locuri abia e slab mijlocie iar în altele slabă. Din contră desvoltarea plantelor de săpat este normală.

Prospectele recoltelor la 15 Iunie se prezintă de ministerul de agricultură astfel:

	Terit. cultiv. in jug. cat.	Mijlocia rec. per jug. cat. in măji metr.	Recolta to- tală în măji metr.	Recolta din 1906 în măji metr.
cu grâu	6.216,744	5·72	31.738,400	53.725,631
„ săcară	1.984,118	5·57	10.137,900	14.150,811
„ orz	1.845,265	6·54	12.684,800	15.185,554
„ ovăș	1.814,418	6·00	11.487,600	12.734,349

Prospectele recoltei *rapitei de toamnă* sunt următoarele: în stânga Dunării recoltă slabă mijlocie, în dreapta Dunării și între Dunăre și Tisa mijlocie, în dreapta și stânga Dunării slabă, în Banat recolta satisfăcătoare, în părțile ardelenne slabă.

Cucuruzul sămănat de timpuriu prosperează satisfăcător, cel sămănat târziu a rămas tare îndărăt.

Cartofii timpurii cu puține excepțiuni se desvoaltă în general foarte bine și promit recoltă bună.

Legumile s'au recules pretutindeni unde a plouat.

Păstăioasele se desvoaltă satisfăcător.

Plantațiunile de varză prosperează bine.

Hemeiul se desvoaltă mai pretutindeni satisfăcător în urma ploilor.

Meiul și hrișca stau rău.

Inul și cânepa se desvealtă potrivit.

Plantațiunile de tutun au fost mult favorizate în desvoltare prin ploii.

Napii de zăhar și de nutreț au suferit mult în unele regiuni din cauza secetei îndelungate; unde n'au dus lipsă de ploaie ei se desvoaltă bine.

Plantele de nutreț. Prima cositură de *trifoiu și lufernă* a dat în unele locuri recoltă satisfăcătoare, dar în cele mai multe locuri recoltă slabă. *Măzerichea* s'a ameliorat în multe locuri; în unele regiuni a rămas slabă din cauza secetei. *Mohorul și cucuruzul de nutreț* se desvoaltă în general bine.

Prospectele recoltei fânului din *livezi* în privința cantitativă se semnaleză ca mijlocii, iar în privința cualitativă bune.

Pășunile s'au recules mai pretutindeni în urma ploilor.

Vița de viie cu puține excepțiuni promite recoltă bună.

Pomii din contră promit mai în toată țara o recoltă slabă.

În *Austria*. Conform raportului ministerial dela 15 Iunie situațiunea se prezintă astfel:

Timpul a fost favorabil desvoltării tuturor plantelor. Pe baza rapoartelor intrate din 734 cercuri se semnaleză în general o recoltă bună mijlocie. Excepțiune fac *poamele*, cari cu neînsemnate excepțiuni vor da recoltă slabă. *Grâul și săcara* vor da recoltă mijlocie. Situațiunea *ovășului* este bună. Desvoltarea *cucuruzului* este normală. Prospectele recoltei *cartofilor* sunt bune. *Napii de zăhar* au rămas foarte mult îndărăt. *Rapita* este mijlocie slabă; asemenea și *hemeiul*. *Trifoiul* și peste tot *livezile* promit recoltă bună. *Vița de viie* promite recoltă satisfăcătoare; iar *poamele*, cum s'a mai spus, recoltă slabă.

În *România* situația sămănturilor în urma ploilor abundente căzute asupra lor dela 15 Maiu incoace s'a ameliorat neasemănat de mult. Sămănturile de porumb îndeosebi promit mult. S.

ÎNVAȚĂMANT.

Examenul de maturitate la Școala com. sup. din Brașov se va ține la 26, 27 și 28 crt. sub prezidiul comisariului conzistorial dl *Vasile Voina*. Comisari ministeriali sunt numiți pentru acest examen dl *Nicolau Putnok*, directorul gimn. de stat din Lugoj și d-nul *W. Paul*, prezidentul camerei comerciale din Brașov.

La examenele de classă ținute în zilele acestea au reușit dintre 31 elevi examinați 10 cu „foarte bine“: G. Berniac, C. Coltofeanu, O. Constantin, I. Herșcu, C. Manta, E. Noaghea, S. Peneș, A. Popp, V. Șielovan și L. Vasilescu; 3 cu „bine“: P. Ermeliu, T. V. Râșnovanu și N. Vodă și 15 cu „suficient“: G. Armăsariu, I. Baboie, V. Badea, N. Constantin, C. Cosma, G. Enea, A. Fiștea, N. Ghighiniță, N. Herșcoviciu, B. Iancu, M. L. Jourca, M. Moșoiu, A. Vancea, G. Paul și E. Sibianu. Un elev va repeta examenul în Septembrie din două studii, iar doi au să repeteze classa. 5

CRONICA.

Necrolog. *Ioan Maxim*, cassarul institutului „Avrigeana“ din Avrig (com. Sibiiului), a decedat la 13 crt. în etate de 57 ani.

Posturi vacante. „*Bihoreana*“ din Oradea-mare, caută cassar pentru *filiala* sa din *Tinca* (Tenke, com. Bihor). Salar anual K 1200 și bani de quartir K 200. Terminul concursului este 30 Iunie a. c. Condițiunile mai deaproape se pot vedeă din „Concursul“ publicat în numărul nostru trecut.

Alegere de contabil. La institutul „*Plugariul*“ din Căcova a fost ales contabil dl *Simion Popescu* până acum funcționar la „*Valutabank* r. t.“ din Budapesta.

Mișcarea populațiunii în România în anul 1906. Serviciul statistic al ministeriului domeniilor a terminat statistica mișcării populațiunii în anul 1906. Rezultatele obținute sunt următoarele:

În comunele rurale au avut loc 57,056 căsătorii, față de 44,373 în anul precedent. Divorțuri au fost 1903, față cu 1133 în 1905.

Nașteri au fost 226,215, (în 1905 212,101). Escedentul nașterilor asupra deceselor a fost de 97,221 suflete, pe când în 1905 a atins abia cifra de 24,080 suflete.

În comunele urbane au fost 9808 căsătorii, față de 8832 în anul precedent; numărul divorțurilor s'a cifrat cu 645, față de 613 în 1905; iar nașterile s'au cifrat cu 36,223 (în 1905: 35,044). Escedentul nașterilor asupra deceselor a fost de 8023 suflete, față de 3925 suflete în anul precedent.

În țara întreagă escedentul nașterilor asupra deceselor atinge cifra de 206,234 suflete, cel mai mare escedent, ce s'a înregistrat până acum.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 19 Iunie 1907.

Grâu de Bănat	per 100 kg. vinde . .	19:20—20—
" " Tisa	" " " " . .	19:70—21—
" " Pesta	" " " " . .	19:60—20:45
" " Alba-reg.	" " " " . .	19:60—20:40
" " Bacica,	" " " " . .	19:30—20:10
Secară	" " " " . .	15:45—15:80
Orz	" " " " . .	13:80—14:10
Ovės	" " " " . .	15:35—16—
Porumb	" " " " . .	11:75—12—
Rapiță,	" " " " . .	— — — —
Slănină (clisă)	" " " " . .	124—134—
Untură de porc B.-Pesta	" " " " . .	147—148—

„SĂTMĂREANA“, institut de credit în Seini.

CONCURS.

Se publică concurs pentru un post de **practicant** pe lângă un salariu anual de 840 coroane.

Reflectanții au să documenteze, că au absolvat cu maturitate o școală comercială superioară și că posedă deplin — în scris și vorbire — limba română, maghiară eventual și germană.

Practicantul ales are să-și ocupe postul imediat după alegere sau cel mult până în 1 August a. c. st. n.

După un an de serviciu de probă prestat spre îndestulire practicantul va fi numit oficial cu salariu de 1200 coroane și adăus de salariu în înțelesul statutelor.

Recursele se vor trimite până în 8 Iulie st. n. la adresa: „Sătmăreana“, institut de credit și economii, societate pe acții în Seini (Szinérváralja).

Nr. 79 [1—2]

Direcțiunea.

Banca de asigurare Transilvania.

— Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 5. —

Asigurări contra pericolului de foc și exploziune.

Asigurări pe viață în toate combinațiile.

Asigurări pentru cazuri de accidente.

Asigurări contra pagubelor prin grindină.

Asigurări contra infracției (furt prin spargere de casse și locuințe).

Nr. 2 (25—52)

Asigurări de sticle la galantare, etc.

Pentru bănci de credit condiții foarte avantajoase pentru asigurarea ipotecelor și reduceri considerabile de premii pentru membrii oricărei reuniuni agricole sau tovărășii economice.

„GRĂNIȚERUL“, institut de credit în H.-Dobra.

PROSPECT.

Adunarea noastră generală extraordinară, ținută la 8 Maiu 1907 a luat cu privire la **înmulțirea capitalului social**, următorul conclud:

1. **Capitalul social**, pe baza §-ului 4 din statute, se **înmulțește dela 150,000 coroane până la suma de 300,000 coroane**.

La înmulțirea capitalului social **acțiunile vechi au drept de preferință**, și pentru exercierea aceluși drept, acțiunile vechi trebuie prezentate direcțiunii spre ștampilare.

2. Fiecare acționar vechiu are drept să opteze din emisiunea nouă, cu **prețul de 105 coroane, atâtea acții noue, câte posedă din emisiunile de mai înainte**.

Suma ce e peste prețul nominal de 100 coroane se va conta la fondul de rezervă.

3. Dreptul de optare se poate exercia **până în 30 Iunie st. n. 1907**.

Acei acționari vechi, cari până la acel termen nu au participat la subscriere, necondiționat **își perd dreptul de prioritate și favorul punctului 2**, la subscrierea de acții din aceasta emisiune nouă.

4. **Până la 30 Iunie st. n. 1907, fiecare acționar e dator a solvi la cassa institutului 5 coroane în favorul fondului de rezervă și 20 coroane, ca prima rată din prețul de emisiune, de fiecare acție subscrisă, respective optată.**

Ratele următoare vor fi a se plăti după fiecare acție:

câte 20 coroane până în 30 Septembrie 1907

" 20 " " " 31 Decembrie "

" 20 " " " 31 Martie 1908 "

" 20 " " " 30 Iunie "

Fiecare acționar are însă drept a solvi deodată și mai multe, sau toate ratele, înainte de terminii fixați.

5. La emisiunea aceasta nouă de acții încă se va aplica dispozițiunile §-lui 9 din statute.

6. **Acțiunile deplin plătite vor participa la dividendă anului de gestiune 1909.**

Dela plățirea ratelor până la 31 Decembrie 1908, acționarilor noi primesc 6% interese după capitalul vărsat.

7. **Acțiunile neoptate de acționarilor vechi, direcțiunea le vinde din mână liberă și la neacționari, începând din 1 Iulie 1907, și anume: bucata cu prețul de 120 coroane, din care sumă 20 coroane trec în favorul fondului de rezervă.**

Acești acționari au a solvi la subscriere de fiecare acție câte 20 coroane taxa fondului de rezervă și 20 coroane ca prima rată din prețul de emisiune.

Față de acești acționari noi încă se vor aplica dispozițiunile din punctele 4, 5 și 6 din acest prospect.

Acționarilor noi începând cu anul de gestiune 1909, intră în toate drepturile acționarilor vechi.

H.-Dobra, la 8 Maiu 1907.

Direcțiunea institutului de credit și economii
«Grănițerul».

Acest prospect și formularul declarațiunii pentru subscrieri de acții din emisiunea nouă s'a expedit la adresa fiecărui acționar, și la cerere trimitem cu plăcere tuturor, cari se interesează de emisiunea nouă a institutului nostru.

Nr. 75 (3—3)

Ioan I. Lăpădatu.